

De schildklier patiënt (de oudere kat)

Inleiding

Een te actieve schildklier (de wetenschappelijke naam is hyperthyreoïdie) vormt de meest voorkomende stofwisselingsafwijking bij middelbare en oudere katten. Meestal is de oorzaak een goedaardige woekering van het schildklier weefsel waarbij in meer als de helft van de gevallen beide schildklieren zijn betrokken. In ruim 30 % van de gevallen is er slechts 1 schildklier vergroot. De aangetaste schildklier kan daarbij gemakkelijk tot 10 maal zijn oorspronkelijke grootte uitgroeien. Tevens is er in een aantal gevallen ook aantoonbaar actief schildklierweefsel elders b.v. in de borstholte van de kat aanwezig. Mogelijk is dat ook de reden dat een kat prima zonder schildklieren door het leven kan gaan.

Verschijselen

De meeste verschijnselen hebben betrekking op de eigenschappen van het schildklier hormoon dat in het lichaam allerlei processen “opjaagt”. Een van de meest opvallende verschijnselen is dan ook hyperactiviteit zoals veel praten tegen de eigenaar en rond de benen blijven zeuren om eten en aandacht. Ze eten meer als normaal en ondanks dat vermageren ze toch, drinken veel en hebben een slechte vacht. Soms worden ze chagrijnig en blijft het niet bij zeuren om eten rond de benen van de eigenaar maar worden ook de benen bewerkt. Gaat de aandoening in een verder stadium komen dan doorloopt de voeding zo snel het maagdarmkanaal dat de ontlasting smeuijg wordt of zelfs diarree. Dan kan er ook vaker braken optreden mede door gulzig en teveel(maar dat hebben ze juist nodig) eten.

Bijkomende factoren

1 Hart en bloedvaten

Het hart van katten met hyperthyreoïdie wordt door de overmaat aan actief schildklierhormoon flink opgejaagd. Het hart bonst de patiënt letterlijk in de keel. De bloeddruk stijgt soms enorm door de grote hoeveelheid bloed die het hart met grote kracht rondpompt. Als dit gedurende langere tijd bestaat dan ontstaan er vaak veranderingen in de hartspier die op termijn ook levensbedreigend kunnen worden. Het hart is dan te vergelijken met een oud autootje waarin alleen maar vol gas wordt gereden. Iedereen voelt aan dat dit niet lang goed kan gaan.

2 Nieren

Doordat het hart van de patiënt met een verhoogde hartfrequentie en verhoogde bloeddruk het totaal rondgepompte bloedvolume flink opjaagt zijn de nieren beter doorbloed dan normaal. Tevens is de bloeddruk in de niervaten ook verhoogd. In eerste instantie kunnen we er dan ook van uit gaan dat de functie van de nier hierdoor niet slechter wordt. Echter de tweede meest voorkomende aandoening van oudere katten is een slechtere nierfunctie. Het is dus mogelijk dat deze hierdoor gecamoufleerd wordt. Om het even wat voor therapie er voor de schildklier ingesteld wordt, er zal altijd een verminderde en/of veranderde nierfunctie optreden. Als het zo is dat voor de behandeling de nierfunctie al slecht is zal deze nadien zeker niet beter zijn en daardoor de kwaliteit van het leven verminderen en zeker bekorten. Het is dus van belang dit zo goed mogelijk van tevoren in te schatten, eventueel met bloedonderzoek.

3 Bijschildklieren

Wat de meeste mensen niet weten is dat we naast onze luchtpijp behalve links en rechts een schildklier ook nog links en rechts 2 bijschildklieren hebben (totaal dus 4 stuks, zie tekening verder). Deze zitten meestal aan de kopzijde en aan de staartzijde van de schildklieren en zien eruit als witte wat zachte speldenknopjes. Bijschildklieren hebben een functie in de calcium huishouding (kalk, botten) en zijn absoluut onmisbaar voor een normale functie van het lichaam. Ook bij de kat. Als deze niet functioneren zal de calcium huishouding van het lichaam verstoord raken wat tot de dood zal leiden. Dus iedere behandeling zal er op gericht moeten zijn deze te behouden. Het, misschien wat vreemd overkomende feit, is dus dat bijna altijd een kat prima zonder schildklieren kan leven maar die kleine bijschildkliertjes absoluut onmisbaar zijn.

4 overige aandoeningen

Voordat tot wat voor therapie dan ook wordt besloten is het zaak de hele kat in ogenschouw te nemen. Als er sprake is van een andere kwaal dan zal dat de beslissing tot behandelen zeker beïnvloeden. Stel de kat heeft ernstig ontstoken tandvlees en wordt door de pijn die dat veroorzaakt eigenlijk zo gehinderd om lekker te eten dan zal een behandeling niet het gewenste effect hebben.

De diagnose

Uw dierenarts zal de waarschijnlijkheidsdiagnose van hyperthyreoïdie vaak stellen op het beeld dat de kat vertoont. Subtiel aftasten van de hals is daarbij een heel goed hulpmiddel. De normale schildklieren zijn ongeveer een half luciferhoutje groot en zacht en liggen zo diep weg tegen de rug dat ze normaal niet voelbaar zijn, zelfs bij een magere kat. Zodra ze vergroot zijn komen ze tevoorschijn en zijn ze te voelen ook al omdat vrijwel alle katten magerder zijn

Onder normale omstandigheden zal de dierenarts kiezen voor bloedname om de diagnose te bevestigen maar zeker ook om andere afwijkingen uit te sluiten (denk o.a. weer aan de nieren) en

zal dit dus de volgende stap zijn. We hebben immers te maken met een ouder dier en een schildklier probleem behandelen terwijl er tegelijk nog andere aandoeningen zijn is niet verstandig.

Een enkele keer zijn de symptomen zodanig dat het ook nog gewenst is een röntgenfoto te maken of een echografisch onderzoek te doen van b.v. het hart of de buik. Beter eerst goed gekeken als later voor onverwachte verrassingen te staan.

Is de uitslag bekend en de diagnose bevestigd dan kan als er verder geen belemmerende aandoeningen zijn met de behandeling worden begonnen.

De behandeling

Op dit moment zijn er 4 verschillende behandelingen mogelijk.

1/ radioactief jodium

2/ operatief

3/ medicamenteus (pilletjes)

4/ speciale voeding waar al het jodium uit verwijderd is.

Hieronder zullen we deze een voor een bespreken met alle voor en nadelen. Echter de beslissing om wel of niet te behandelen en op wat voor manier zal het resultaat zijn 3 afwegingen:

1/ Welke aandoening of aandoeningen heeft de kat.

2/ Wat raadt de behandelend dierenarts u aan met zijn of haar argumenten.

3/ Wat zijn uw persoonlijke omstandigheden en vooral niet te vergeten wat is uw budget?

Overleg en beslis dan ook basis van de u aangereikte argumenten. Iedere dierenarts heeft een eigen voorkeur meestal op basis van persoonlijke ervaring, maar u als eigenaar moet alle factoren afwegen.

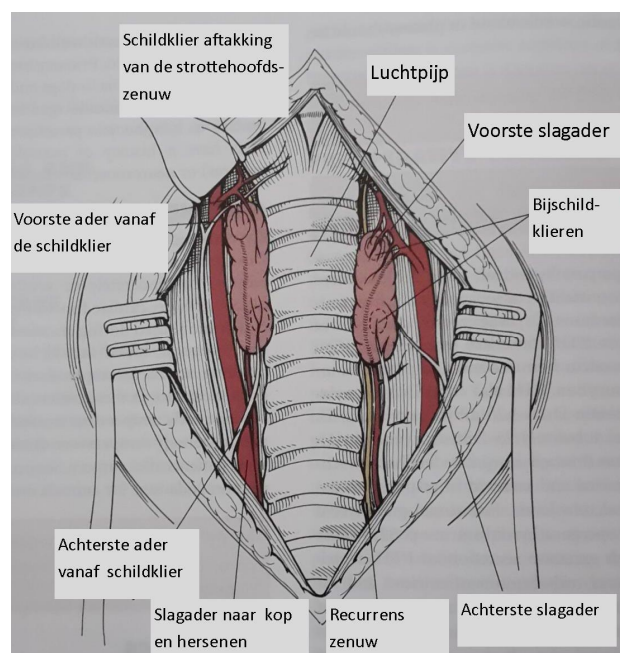
1/ radioactief jodium

Dit wordt op dit moment als de beste behandeling beschouwd in de diergeneeskunde. Deze wordt in Nederland in de Betuwe en in België in Gent gedaan. U moet er op rekenen de poes 1 a 2 weken kwijt te zijn vanwege stralingsgevaar. Het principe van de behandeling is een injectie met radioactief jodium in de bloedbaan waarna het jodium op de enige plek in het lichaam waar het wordt ingebouwd namelijk de schildklier wordt geconcentreerd. Het radioactieve jodium vernietigt daarna de schildklier en zijn functie stopt. En omdat een kat prima zonder kan is het resultaat dan ook heel goed. Tevens blijven de bijschildklieren zondermeer behouden wat complicaties daarmee onmogelijk maakt. Eigenlijk alle katten komen voor deze methode in aanmerking en hoewel het in eerst instantie een enge methode lijkt is het eigenlijk heel veilig en katvriendelijk. Nadelen zijn o.a. dat u erheen moet, de kat een poosje kwijt bent en dat de kostprijs minstens 3 a 4 maal hoger ligt als b.v. een operatie. Hoewel er tegenwoordig recidieven zijn beschreven zijn de resultaten over het algemeen prima. Dat met de veiligheid van de ingreep maakt het in principe de eerste keus!

2/ operatief

Bij de operatieve ingreep worden de aangetaste schildklieren verwijderd. Dit kan er één zijn maar ook twee. De kat wordt in rugligging geopereerd, waarbij er een klein sneetje in lengte richting midden tussen strottenhoofd en borstbeen wordt gemaakt. De aangetaste schildklier(en) liggen naast de luchtpijp en kunnen voorzichtig weggenomen worden waarbij de bijschildklieren zoveel mogelijk gespaard worden. De spieren en de huid worden gesloten met oplosbaar hecht draad waarna aan de buitenzijde alleen een klein streepje zichtbaar is dat geen verdere nabehandeling behoeft. U heeft er eigenlijk geen omkijken naar en de kat heeft er relatief weinig last van. Omdat de zenuw die het strottenhoofd aanstuurt precies in hetzelfde gebied loopt en lang niet altijd duidelijk te herkennen is treedt er soms een (tijdelijk) veranderd stemgeluid op. Tot serieuze problemen heeft dit bij ons echter nog nooit geleid.

In principe is operatie ook een **definitieve** oplossing voor het probleem omdat een kat eigenlijk altijd zonder schildklier kan en als de bijschildklieren blijven functioneren ook een redelijk veilige ingreep. Zonder de behoefte aan iedere dag medicatie geven is uw huisdier dan weer net als voordat de ingreep nodig was. Wel is het bij ernstiger patiënten verstandig om voor de operatie gedurende een week of 4 toch tabletten te geven om de kat wat "sterker" te maken voor de operatie. Direct aansluitend is dat niet meer nodig.

3/ medicamenteus (pilletjes)

Omdat deze aandoening niet vanzelf of met tabletten te genezen is geldt in principe dat u levenslang moet "pillen" als u kiest voor de medicamenteuse benadering. De dierenarts heeft daarin de keuze uit een beperkt aantal effectieve medicijnen. De werkzaamheid van het medicijn zit erin dat de productie van schildklier hormoon wordt afgeremd. In een vroeg stadium heeft u misschien niet veel nodig, maar omdat de gezwellen toch doorgroeien moet u steeds hoger doseren en ook vaker (b.v. 3 maal per dag). Het mag duidelijk zijn dat dit bij sommige katten toch tot problemen in het huishouden kan leiden. Daarbij kan niet iedere kat even goed tegen de tabletten. Bijwerkingen kunnen o.a. zijn braken, niet eten, bloedarmoede en algeheel onbehagen.

Het kan toch een overweging zijn om tabletten te geven, b.v. bij katten die niet in aanmerking komen voor operatie vanwege hun hart maar vanwege de bijwerkingen en het steeds maar hoger moeten doseren is het niet onze eerste keuze.

4/ speciale voeding waar al het jodium uit verwijderd is.

Sinds enige tijd is er voeding op de markt (dieetvoeding via de dierenarts) waaruit het jodium is verwijderd. In het lichaam is de schildklier het enige orgaan wat jodium gebruikt en de vergrote schildklier(en) ook en zelfs nog meer waardoor dit heel effectief kan zijn. Immers als er absoluut geen Jodium in het lichaam wordt opgenomen zal de schildklier steeds minder actief schildklierhormoon kunnen produceren en de klachten afnemen.

Echter moet er wel aan de voorwaarde worden voldaan dat er absoluut geen andere voeding of versnapering in de kat komt want anders is het effect meteen weg. Dit betekent dat het voor buiten lopende katten direct ongeschikt is. De kans dat die iets elders binnenkrijgen is veel te groot. Tevens als er meer katten in huis zijn zal het ook niet gaan. Gezonde katten mogen niet alleen dit voer krijgen en de zieke kat zal altijd van de gezonde proberen te stelen. De kans op fouten is dan te groot om het voer effectief te laten zijn.

Met andere woorden. Het dieetvoer zal in een aantal gevallen best uitkomst kunnen bieden maar is lang niet voor iedere situatie geschikt.

Samenvatting

De schildklier patiënt is een van de meest voorkomende middelbare en oudere katten die worden aangeboden. Het is tevens een van de best behandelbare aandoening op deze leeftijd en behandelen is niet alleen noodzakelijk voor een prettig leven maar kan in de meeste gevallen aangepast worden aan kat en wensen van de eigenaar. Niet behandelen vinden wij geen optie, maar welke keuze u ook maakt, doe het na bestuderen van de mogelijkheden en kies dan de voor u geschikte behandeling.